

Sarkis Hatspanian: 100 YILDA YÜZLEŞİLEM-EYEN SUÇUN MUHASEBESİNİ YAPMANIN ZAMANIDIR !

Posted on 01/01/2016

2015'in biz Ermeniler için özel bir yıl olduğu pekâlâ bilindiği halde, olur da bilmiyormuş edalarındakilere de duyurmak için bir-iki yıl öncesinden neredeyse "bakın size şimdiden söylüyoruz, duruşunuzu ona göre belirleyiniz" türünden çabalarla sağır sultana bile duyurduğumuz bilinmektedir.

2015 aslında, o kadar bizim için değil, ne kadar ki hâlâ kanayan yaramızı sarma çabalarında bulunma, acımızı paylaşabilme insanlığını göstererek insanlaşma evrelerindeki eksiklerini tamamlama ihtiyacı olanlar için "100 yılda bir ayaklarına gelen" bir fırsat olma önemini taşıyordu. Zira, 100 yıl önce Ermeni halkına karşı işlenen suçun günâhıyla, 100 yıl sonra da olsa yüzleşebilmenin onlara vereceği manevi rahatlık, bizim çok geç kalınmış olsa da böylesine insanca bir duruştan duyacağımız hoşnutluktan çok daha ağır basıyordu.

Bugün, 2015'in son ayının son gününde olduğumuza göre, olsun insanî vicdanlarda, olsun uluslararası hukukta, salt Ermeni halkına değil, İNSANLIĞA KARŞI İŞLENMİŞ SUÇ olarak kabul gören SOYKIRIM gerçekliğiyle yüzleşmeye hazır olmayan toplumların insanlaşma evrelerindeki eksiklerini tamamlayamayanlarıyla bu işin muhasebesini yapma zamanıdır artık !

Yıllardan beri söylüyor, yazıyor, bağırıp-çağırıp, haykırıyoruz, ama yoktan var etmeyi, yaratmayı, üretmeyi becerememiş toplumların tarihsel ve kültürel anlamda ilkel kalmış aidiyetlerin mirasçısı olmayı günümüzde de sürdüren milyonlarca insanının, kendilerine ait olmayan değerler üzerine yağma, talan, gasp ve katliamla çulunu serip uzanmış bir suç ordusunun gönüllü tetikçiliğini yapmışların

evlâtlarıyla torunlarından hiç ses çıkmıyor. Ermenilere yapılan soykırımın sonucunda işlenen suça iştirakin karşılığında ganimet paylaşımından elde ettiklerinden vazgeçmeye hiç de niyetli olmayan bu kesimin kendilerini insan olarak tanımlayanlarına söylenecek tek sözün aslında, korkunç suçla yüzleşebilmelerinin başlıbaşına bir ahlâk sorunu olduğu gerçeğidir. Bugün "T.C." nüfusunda kaç kişi kendi öz dedesinin alın teri ve elleriyle inşa ettiği bir evde oturuyor, onun diktiği ağacın meyvesini, bağın üzümünü yiyor dersiniz ? Bu sorunun her ama herkesçe bilinen cevabı, kendi topraklarında soykırıma uğratılmış Ermeni halkının 100 yıldır tek başına omuzlayageldiği başlıca sorununun anlaşılabilmesinin de temelini teşkil etmektedir.

Geçen yıl eşimle oğlum Doğu Ermenistan'dan Batı Ermenistan'a gittiler. Adıyaman'da dedemin mülkü olan evi de ziyaret ettiler. Evimizde şimdi oturan Kürt aileye oğlum bu evin kendi dedesine ait olduğunu hatırlatınca, ona "şimdi burada biz oturduğumuza göre, bu ev bizimdir, evinizi geri alma niyetindeyseniz kan dökülecek" deyince oğlum onlara "bu evi gasbederken döktüğünüz kan yetmedi de kendi sahiplerine geri verilmesini engellemek için de mi kan döküceksiniz ?" diyerek öz dedesine ait olan evden ayrılırken anasına dönüp "babam bana buraların Batı Ermenistan ve orada evimiz olduğunu öğretmişti, gidip ona buraların Kürtler tarafından nasıl işgal edildiğini anlatayım da Batı Ermenistan'ın ne hale geldiğini kendi evlâdından duysun" deyiverse de eşim beraberinde bana ana-baba toprağımdan bir avuç toprakla, bir içimlik su da getirmişti.

Elinden vatanımı senin kanını dökerek alanların oğullarıyla torunları da, senin kendi vatanına dönüşünü “kan dökülme” meselesi olarak algılıyorlar ne yazık ki... Kissadan hisse, mesele bu işte ! Hatta mesele o kadar “bu işte” ki, kendi aynasında kendini demokrasi, onur, eşitlik, kardeşlik, barış ve daha bilmem hangi insanî değerlerin savunucusu olarak gören ve aynasındaki yanılma nedeniyle kendisini, halklara, toplumlara da lafla bu değerler üzerinden tanıtan HDP adlı partinin milletvekilleri listesinde ama Adıyaman’da dedemler gibi onbinlerce Ermeni’yi bebek, çocuk, kız, kadın, yaşlı demeden vahşice boğazlayan, onlara ait her ama herşeyi gasbederek zenginleşen dedelerin torunlarından Dengir Mir Mehmet Fırat gibileri herhal “lâyık görüldükleri” yeri alıp, meclise gönderiliyorlar işte ! Katil dedeler Osmanlı Meclis-i Mebusanı’yken, onların oğulları Mustafa Kemal’in elinden madalya alırken, kanlı katliamın mirasçısı torunları günümüz TBMM’sinde, hem de HDP gibi bir partiden milletvekili olabiliyorlarsa, Ermeni insanı bu gibilere pek haklı olarak “2015’in 1915’ten farkı ne peki ?” sorusunu sormaz mı sanıyorlar acaba ?

2015’te ne oldu diye soran olursa, söyleyeyim. Ermeni canı, kanı, varlığı ve toprağı üzerine kurulmuş, şimdilerde nüfusu 80 milyona yakın bir devletin vatandaşlarından sayısı birkaç bini bile bulmayan sol gelenekten gelme meseleye duyarlı bazıları tarafından bile 100 yıllık sorun “senede bir gün” usulü 24 nisan’da anma toplantıları düzenlenmesine endeksli olarak algılandığından, öylesine bir oldu-bittiyle 24

nisan günü de geçiştirildi işte ! Eh, sol geleneğin sarsılmaz gelenekleri bizde geleneksel olarak tartışılmazdır ya hani, nasıl her senenin 30 martında Kızıldere şehitleri, 6 mayısında darağacında 3 fidan, 18 mayısında da İbo yoldaş anılıyorsa, bunlara 19 ocak’ta Hrant Dink, 24 nisan’da da Ermeni soykırımını anma geleneği ekleniverdi işte ! Ve nasıl oldum olası duyup, bir türlü bıkmıyan-usanmadığımız haliyle olsa da, değerinin gittikçe daha da düşürülmesine şahit olduğumuz “kanları yerde kalmayacak, hesabını soracağız” türünden

aslı-astarına uymayan kof söylemlere bu yıl, belki de bir ilk olmak üzere Avrupa'daki 24 nisan toplantı ve yürüyüşlerinden birinde tanıdık solcularımızca açılan "Ermeni soykırımının hesabını soracağız" yazılı bir pankartın varlığı da eklenmiş oldu. Olur ya, birilerimiz kalkıp da bu yazıyı alenen, binlerce insan arasında uzun kilometreler boyu ellerinde taşıyarak yürüyüp, Avrupa'daki "T.C." konsolosluklarından birinin girişine kadar getirerek "düşmana korku salarcasına" onun kalkanlı polisler tarafından korunan kapısına diken yiğitlere "hesabını nasıl soracaksınız peki?" diye soracak olsa, sizi nasıl cevaplarlar, ne derler acaba diye düşüneniniz oldu mu hiç? Sahi, Ermeni soykırımının hesabı nasıl sorulur?

2015, Ermeni soykırımının hesabının sorulması için gerekli ilk adımın, herkesin önce kendi dedesiyle hesaplaşmasından geçtiğini bile bile, bu hesabın sorulmamasının dünyada son yüz yılın en büyük ahlâksızlık örneği olduğunu da gösterdi. Benim açımdan, yaşanmış sayısız vefasızlık örneğine dayanan bu gerçek, 1915'in 100.üncü yıldönümünde de en ortaya çıkan, en belirgin olguydu maalesef... Konunun daha iyi idrak edilmesi için son birkaç senede yaşadığım bazı örnekler vereyim. Bu yıl, daha evvelki yıllara nazaran yüzyıllık acımıza duyarlı çok ama çok daha fazla insan Yerevan'ı, soykırım anıt ve müzesini, bu arada tabii bizleri de ziyarete geldi. Bunlardan bir kısmı daha önceleri de memlekete defalarca gelip-gitmiş, her gelişlerinde sıcak ve samimi bir dostlukla karşılanmış ve uğurlanmış insanlardı. Birçoqları, olsun Türk, olsun Kürt veya Zaza, Çerkes ya da Türkmen, Arap veya Laz, 70'li-80'li yılların ilerici-devrimci örgütlerin aktif militanlarından, kısmen temsil ettikleri politik birimlerin üst düzey kadrolarından insanlardı. Gelenlerin hepsi, değişik halk ve inançlardan olsalar bile, hümanistinden ilericisine, demokratından devrimcisine, sosyalistinden komünistine istisnasız sol gelenekten insanlardı kuşkusuz. Çoğu, ezgi ve baskının ne olduğunu "T.C." zindanlarında işkencelere bizzat maruz kalmalarından biliyorlardı. Onlarla değişik ortamlarda yan yana gelerek, uzun uzun sohbet edebilme olağından yararlanarak, özellikle Ermeni insanını en fazla ilgilendiren sorunların en başında gelen 'aramızda varolmayan güvenin oluşabilmesi için' ne gibi adımlar atılması gerektiği üzerine konuşmuş, bazılarıyla neyin, ne zaman ve nasıl yapılması üzerine planlar yapmış ve ortak çabalarımızla yapılacakların bir yol haritasını da çizmiş, yaklaşık olarak zaman

çetvelini de hazırlamıştık. Bu insanlardan her biriyle, buradan dönüşlerinden sonra gittikleri yerlerdeki kişisel, örgütsel, sosyal bağlarıyla, sahip oldukları ilişki ağlarını olabildiğince hareketlendirerek, oldukça gecikmiş olduklarını peşinen kabul ve itiraf ettikleri işe bundan böyle sarılacaklarına dair verdikleri söze olan samimi bir inançla, sarılıp-kucaklaşarak birbirimizden ayrılmıştık.

Aradan geçen (kimileri için 2 veya 3, kimileri için son 1-1,5 yıllık) süre zarfında, Yerevan'da verilen sözlerden hiç birinin tutulmadığını görünce, zaten onulmaz soykırım acısıyla zaten yaralı ruhum yeniden fırtınalar yaşadı, yüreğimin derinlerindeki sızım yeniden canlandı, 100 yıllık yaralarım tekrar kanamaya başladı. Kendi iç dünyamda, insan denilen hayvanın bu kadar maneviyat yoksunu, bu kadar utanmaz, arsız ve terbiyesiz olup-olamayacağı hakkında kavgalar verip, bir hükme varmaya çalışsam da, işin içinden çıkamadım, inanın ! Kendimi bildim bileli "insanları oldukları gibi" değil de "olmaları gerektiği gibi" kabullenme felsefesine değer verdiğimden de, inadına ve her ne pahasına olursa olsun bu insanları var oldukları halden evirme yönünde çabalarımızın yeterli olmadığı hükmüne vardım.

Yıllar önce "Ermeniler için her gün 24 nisan !" başlıklı bir yazı yazmış ve okura Güney Afrika Cumhuriyeti'nde ırkçı Apartheid rejimine karşı verdiği mücadele nedeniyle 1984 Nobel Barış Ödülü'ne layık görülen Desmond TUTU'nun siyah ırkdaşlarına yönelik bir konuşmasında, "Beyazlara iyi davranın, insanlıklarını yeniden bulmak için size ihtiyaçları var" sözlerini alıntılıyarak sunmuştum. Yazımı noktalarken "Bir Ermeni olarak, O büyük hümaniste duyduğum saygı gereği, bize ihtiyacı olan kendi beyazlarımıza onun sözlerini duyurmayı seve seve üstleniyor, kendi payıma düşen vicdani bu görevi bugün yerine getiriyorum. Bu gerçeği anlayıp da bilenlerin bilmeyenlere anlatması, 'ben insanım' diyebilmenin de kıstası olarak algılanmalıdır artık !" diye ifade ettiğim düşüncelerimi bildirdiğim zamanlardan bu güne pek uzun yıllar geçmiş olsa da, ne sözlerimin doğruluk ve haklılığından birşey eksilmiş, ne de permanent olarak şahidi olduğumuz pek çirkin tabloda birşey değişmiş değil ne yazık ki !

Genellikle insan yerine koyduklarımızın çoğunluğu aynı kendi verdikleri sözlere kendilerinin biçtiği değer kadarlar aslında, yani hepsi de üç aşağı-beş yukarı “üç kuruşluk opera, beş para etmez bir oyun”un sahne oyuncularını gibi aramızda insan geçinme rolünü üstlenenlerdenler vesselam ! Bende ki kabarık listede “kendi kendilerine biçtikleri değer kadar” yer alan yukarıda bahsini ettiğim kişiler arasında günümüz “T.C.” ve Avrupa’sının hatırı sayılır milyonerleri listesinde ismine rastlayabileceğiniz de var, Avrupa üniversitelerinde bilimsel çalışmalarda bulunup, doktor ünvanına erişmiş profesörler de, devrimci kimliğiyle “T.C.” mahpusanelerinde geçirdiği uzun yıllardan sonra Avrupa’da politik ilticacı statüsüyle yaşarken Ermeni meselesiyle tesadüfen tanışmışlığını, maddi ve manevi getirisi bol olan bir kaynak olarak görüp, “dostlar alışverişte görsün” usulünden mesleki ilgi alanına dönüştüren, duygu sömürsünde ustalaşmış modern rantçılar da var, son yıllarda yıldızı sönmeye yüz tutsa da özellikle Kürt özgürlük hareketinin değişik akımlarınca adı fazlasıyla pohpohlanan sözde bilim adamlarından birinin adına atfedilmiş bir kurumun başında bulunan “aslını inkâr eden haramzadedir” doğrusunun aksine kürek sallayarak geçineni de... neyse bu liste o kadar uzun ve benim gözümde değer kaybına uğramış kişiliksiz varlıklarla dolu olduğundan üzerinde daha fazla durmaya gelmez sanıyorum.

Peki, “bu gibi leylimley tiplerin yanında hiç mi insan evlâdı olan birileri yok” diye sorarsanız, sorunuzu samimi bir gönül rahatlığıyla bundan tam on yıl önce [“Baba... Dede... Soykırım’da Sen Neredeydin ?”](#) yazısıyla tanıdığım, ondan çok az zaman sonra yayınladığı “Ermeni Ulusal Demokratik Hareketi ve 1915 Soykırımı” adlı 550 sayfalık eserini mahpusanede okuma onuruna sahip olduğum ve bundan sadece günler önce kendi deyimiyle ‘2015’i uğurlamaya hazırlanırken’ kaleme aldığı “Yüzüncü yıl muhasebesi” yazısıyla bildiğim ve bu yazımın başlığını ondan esinlendiğim, gerçekten aydın insana özgü dürüstlük ve namusluluk bayrağını hiçbir zaman yerlere düşürmemiş ve düşürmeyen, babası Türk, anası Kürt olan değerli araştırmacı-yazar Recep Maraşlı’nın adını vererek yanıtlayabilirim. Recep Maraşlı’yla şahsen tanışma şerefine nail olduğum Yerevan’da, 50 yaşına girdiğim o unutulmaz günden beri aklıma takılan tek ama tek şeyi itiraf etmek istesem, “Eğer sadece

anası tarafından bu yarı Kürt insanın Kürt özgürlük hareketine verdiği dürüstçe bir muhasebesini yapmayı temel kabul ederek örnek almamız halinde, bugün Kürt özgürlük hareketi olarak adlandırılan meşaleyi ilk tutuşturanlardan tutun, günümüzde o ateşi tüm yakıcılığıyla taşıyanlardan çok ama çok çoklarının neneleri ve analarının 1915 yetimi Ermeni kızları olduğu gerçeğiyle yüzleşme zorunluluğuna varırız” diyebilirim.

Verdiğim bu son örnekten hareketle de aslında mağduru olduğumuz soykırımın günümüz gerçekliğinde Ermeni meselesiyle yüzleşmeye en fazla ihtiyacı olan kesimin işte sülalesinde 1915’in acısının bedelini bedellerin belki de en ağır şekliyle ödemeye zorlanmış, Ermenilere ait topraklarda yaşamayı sürdürdüler de, öz kimliği, kültürü ve inancından edilmiş Ermeni dede, nene ve anaların evlâtları olduklarını çok iyi bildikleri halde, kendilerini Türk, Kürt, Çerkes, Türkmen, Alevi-Kızılbaş, Zaza, vs. kimliğiyle tanımlayan onbinler, yüzbinlerce insanın kendi dede, nene ve analarının bir ömür boyu tarif edilemez bir acıyla taşıdıkları gerçeğe yüzleşmesiyle birebir bağlı olduğunu düşünmekten kendimi alamıyorum.

Bence 100 yılda yüzleşilemeyen suçun muhasebesinin zamanı öncelikle, işte bu parmakla gösterdiğim kesimlerden insanların, bizim oldukları halde bizden çalınan bu insanlarımızın oldukça sancılı da olsa, asıl köklerine dönüşüyle belirlenecektir. 2016’yı işte bu umutla karşılıyor, 2015’te gerçekleşmeyen amaç ve umutlarımızın, girdiğimiz yıl filizlenerek, hayat bulmasını diliyorum.

Sarkis HATSPANIAN

Yerevan, 31 aralık 2015

DOĞU ERMENİSTAN

Diğer Yazıları: <https://tarihvetoplumlar.com/sarkis-hatspanian/>

